

سنجش و شناخت افکار عمومی

ضرورتی بی‌توید در برنامه ریزی ملی

بر اثر تحولات سیاسی و بخصوص انقلاب‌های اجتماعی که در دنیا بوقوع پیوست همزمان با دگرگونیهای اساسی، که در رژیمهای سیاسی جهان ایجاد گردید احترام به افکار عمومی ملتها بمنوان یکی از اصول اساسی حساس و حیاتی مورد توجه منفکرین و سیاستمداران و هیئت‌های حاکمه کشورها واقع گردید.

درباره اهمیت و حساسیت افکار عمومی ذکر این نکته کافی است که حقوقدان معروف

امریکائی هک ورس HACK WORTH در کتاب : Digest Of international law

در باره ضمانت اجراء مقررات قوانین داخلی و بین‌الملل میگوید : این اشتباه است

اگر تصور شود که فقط ترس از مجازات ضامن اجرای مقررات و قوانین است زیرا در

جوامع مرفقی اگر کسی مرتکب قتل نمیشود صرفاً بخاطر ترس از مجازات نیست، چه

با وجود مقررات جزائی معهذا شاهد ارتکاب جرائم بسیاری هستیم مجرم غیر از مساله

مجازات به افکار عمومی مردم نیز میاندهد و میداند که در صورت ارتکاب جرم مورد تنفر

و انزجار مردم جامعه واقع شده نزد آنها سراقنده درسوا خواهد گردید در جوامع

بین‌المللی نیز همین امر صدق میکند و دولتها در روابط بین‌المللی به واکنش افکار عمومی

مردم جهان نسبت به رفتار خویش توجه خاص مبذول میدارند و در این میان تنها به قدرت

اقتصادی، نظامی و سیاسی خویش نمی‌اندیشند و بر آن اساس نیست که برنامه‌های خود را

در روابط بین‌المللی و رفتار با سایر ملتها تنظیم نموده به مرحله اجرا در میاورند بلکه واکنش

افکار عمومی مردم جهان را در مقابل اقداماتی که خواهند کرد بررسی نموده و با رعایت کلیه

جوانب کار و برآورد دقیق نیروی ناشی از واکنش افکار عمومی جهانیان و بالاخره با ارزیابی

نتایج حاصله از اجرای برنامه و زیانهای ناشی از عکس‌العمل افکار عمومی یا بدین سرافاقه

موضوع را بررسی و اخذ تصمیم مینمایند، دلیل دیگری که لزوم بیشترین توجه نسبت به

افکار عمومی را آشکار میسازد تنوع قوانین و مقررات در جوامع مختلف است زیرا هر

جامعه‌ای با توجه به سنخ فکر و طرزاندیشه و عقیده مردم و ملت خویش مقررات و قوانین

خاص دارد و به عبارت ساده‌تر در نفوذ تردید ناپذیر افکار عمومی باید گفت که قوانین

و مقررات هر جامعه‌ای ملهم و منبعث از افکار عمومی آن جامعه است و در جوامع داخلی و بین‌المللی قوانین جزائی به تناسب تغییرات افکار عمومی در تحول و تغییر می‌باشد و بر این اساس بدیهی است که افکار عمومی مردم را در زمینه مسائل مختلف هر جامعه‌ای نمیتوان نادیده انگاشت و از اهمیت و حساسیت آن غافل بود. امروزه افکار عمومی دارای انچنان نفوذ و نقش اساسی در سیستم قانونگذاری کشورهای جهان بخصوص در ممالک پیشرفته میباشد که بین وضع قوانین و افکار عمومی نسبت مستقیم وجود دارد، یعنی هر چه در افکار عمومی متحول گردد بدنبال آن و هماهنگ با آن قوانین نیز تغییر می‌پذیرند، زیرا قانونیکه بخواهد زنده بماند و بر روابط مردم جامعه‌ای حکومت کند باید با افکار عمومی مردم آن محیط تطبیق نماید، مثال آشکار این مورد مسئله رفع حجاز زن فرانسوی است که در بادی امر چون جامعه و افکار عمومی مردم فرانسه آماده پذیرش این تحول نبوده است، قانون رفع حجاز زن فرانسوی عملاً بلا اجرا ماند. توضیح آنکه بموجب قوانین قدیم فرانسه زنان حق فروش اموال خود را نداشتند و در صورتی میتوانستند به این کار دست زنند که موافقت کتبی شوهران خود را اراکه میدادند قانونگذار فرانسوی در چنین شرایطی به تدوین قانونی پرداخت که بموجب آن به زن فرانسوی اجازه داده میشد اموال متعلق به خود را شخصاً و مستقلاً مورد معامله قرار دهد و این امر با توجه به عدم آمادگی محیط اجتماعی آن زمان فرانسه با عکس العمل افکار عمومی مواجه شد و در کلیه مواردیکه زنهای فرانسوی طرف‌مامله واقع میشدند با وجود قانون مزبور موافقت شوهران نشان بوسیله معامله کنندگان مطالبه میکردید! درباره درجه اهمیت افکار عمومی پسرزیدنت تافت TAFT رئیس جمهوری اسبق امریکادر سال ۱۹۱۶ طی نطقی درباره اجزای قوانین بین‌الملل تحت عنوان وجدان ملتها *Cansience of nations* اظهار داشته بود که «هیچ ضمانت اجرایی بجز وجدان ملتها برای احترام و رعایت قوانین بین‌المللی وجود ندارد و تنها افکار عمومی ملتها و بخصوص ملل پیشرفته و مترقی که طبیعتاً با عدالت و نصفت بیشتر همراه است میتواند ضامن اجرا مؤثری برای حفظ و رعایت مقررات بین‌المللی باشد...» پس حاصل این گفتگو آن است که بررسی و شناخت افکار عمومی از جمله تدابیر و اقدامات مخنوم و اجتناب ناپذیر دولتها بمنظور دست یابی به بهترین طریق و روش و اتخاذ سیاست همگام با افکار عمومی است، این تذکر ضرورت دارد که بررسی و شناخت افکار عمومی متعصب و بحساب آوردن آن چندان ضروری بنظر نمیرسد، زیرا فاقد جنبه‌ی عدالتخواهی و نصفت است برای بررسی و سنجش افکار عمومی باید اقدامات زیر انجام گیرد:

- ۱- تعیین راههای گوناگون بررسی افکار عمومی و سپس انتخاب بهترین راه و روش برای انجام این بررسی با توجه بنوع و موضوع تحقیق و مطالعه.
- ۲- تعیین گروههایی که باید برای بررسی آماری با آنها مراجعه شود.
- ۳- تهیه و ارسال پرسشنامه.

توضیح آنکه از نظر سرعت در کار و اخذ سریعتر نتیجه بررسی آماری، ممکن است بجای ارسال پرسشنامه اقدام بمساجبه حضوری با مردم کرد.

۴- استنتاج اراء عمومی از پرسشنامه که پس از تجزیه و تحلیل پاسخهای واسله انجام خواهد شد. بررسی و سنجش افکار عمومی ما را قادر میسازد که از بسیاری مسائل پیچیده و مکتوم آگاهی یابیم ، مردم محیط و اطرافیانمان را بهتر بشناسیم و از روحيات و عقايد آنها راجع بمسائل مختلف اطلاع حاصل نماييم ، اين امر همانطور که اشارت رفت برای مدیران جوامع مختلف باهر شیوه و روش سیاسی که دارند ضرور و اجتناب ناپذیر است زیرا آنها را از نحوه ی فکرو مشی اجتماعی مردم آگاه میسازد و آگاهی از طرز تفکر مردم نیز موجب میگردد که از اخذ تصمیمات مناقض با خواسته های عمومی اجتناب شود و در نتیجه خللی بارگان اداره امور یک جامعه وارد نشود . در هر يك از سازمانهای مملکتی اعم از بخش خصوصی یا عمومی آگاهی و وقوف کامل از افکار عمومی ضرورتی بی تردید است زیرا وقتی مدیر يك سازمان بافكار عمومی کارکنان موسسه تحت تصدی خود وقوف کامل پیدا کرد در اینصورت ممکن نیست اقدامی نماید که مغایر خواسته های عمومی کارکنان سازمان باشد و اگر انجام چنین برنامه هایی بجهت خاص اجتناب ناپذیر باشد در اینصورت با استفاده از شیوه های متداول در روابط عمومی ، نخست اقداماتی در جهت ایجاد زمینه مساعد انجام و سپس برنامه و طرح مورد نیاز را بمرحله اجرا خواهند گذارد . در جوامع پیشرفته موسسات آماری ورزیده و برخوردار از کارشناسان مینتج هستند که بنحو فوق الماده جالبی افکار عمومی را بررسی و حتی در مورد انتخابات مختلف اعم از انتخابات مجالس قانونگذاری و تعیین ریاست جمهوری ، نتیجه ی انتخابات را از پیش تعیین و اعلام میدارند و این نیست جز حاصل و نتیجه بر خورداری و بهره وری از شیوه های پیشرفته بررسيهای آماری و سنجش افکار عمومی ، و امید فراوان داریم که در جامعه متحول و پیشرفته و فردا طلب مانيز باب این قبیل بررسيهای علمی مفتوح گردد و در این زمینه نیز توفیقهایی متناسب نصیب و عاید ملت ما بشود و اعتقاد نویسنده بر آن است که بالاتر دید بدمد این بررسی علمی و آگاهی از چگونگی افکار عمومی بر برنامه های مملکتی نیز در جهتی هر چه هماهنگ تر و همگام تر با مسير افکار عمومی پی ریزی شده بمرحله اجرا گذارده خواهد شد و در نتیجه گامی بزرگ در ساخت بنیاد ایران پیشرفته برداشته خواهد شد .